

Wat verstaan we onder infrastructuur en governance

Infrastructuur en governance vormen het fundament van samenwerking rond gezondheid. Governance gaat over het samenspel tussen organisaties en inwoners, gebaseerd op vertrouwen, afstemming en gedeelde verantwoordelijkheid. Infrastructuur verwijst naar de manier waarop die samenwerking wordt georganiseerd: waar partners elkaar ontmoeten, hoe informatie stroomt en welke structuren dit ondersteunen. Governance bepaalt dus hoe we samenwerken, infrastructuur via welke verbindingen dat gebeurt.

Waarom dit thema belangrijk is

Een sterke infrastructuur en duidelijke governance zijn essentieel voor effectief gezondheidsbeleid en werken aan preventieve gezondheid in zowel informeel- als formeel verband. De maatschappelijke vraagstukken van nu – van stijgende zorgkosten tot het versterken van gezondheid en preventie – zijn te complex voor één partij. Gemeenten en samenwerkingspartners werken daarom steeds vaker in netwerken, waarin zorg, welzijn, onderwijs, sport en inwoners samen optrekken.

Binnen die samenwerking worden afspraken gemaakt, rollen verdeeld en gezamenlijke doelen bepaald. Inwoners blijven eigenaar van hun eigen gezonde leefomgeving, maar het is een gezamenlijke verantwoordelijkheid om de voorwaarden te scheppen. Door als gemeenten, kennispartners en inwoners samen te leren en kennis te delen, versterken we elkaar en benutten we capaciteit efficiënter. Zo voorkomen we dat iedereen afzonderlijk het wiel moet uitvinden.

Wat we hebben geleerd

Een belangrijke les uit zowel LEGrO als Drenthe Samen Gezond is dat governance niet langer top-down georganiseerd is, maar zich ontwikkelt tot een netwerksamenwerking. Domein overstijgend samenwerken en samenwerken tussen systeemlagen is daarbij een vereiste. Dit vraagt tijd en aandacht: om elkaars taal te leren spreken, vertrouwen op te bouwen en afspraken te maken die door iedereen worden gedragen.

We merken dat afstemming tussen beleid, praktijk en wetenschap vaak schuurt omdat ze in een ander tempo werken of vanuit een andere taakstelling of belang met andere waarden. Ook personele wisselingen en veranderende contexten maken blijvende investering noodzakelijk. Inwoners moeten daarbij actief worden betrokken. Elke partij met duidelijke kaders over hun rol en invloed. Regelmatige evaluatie en dialoog zijn essentieel om verbinding te behouden en koers te houden.

Overeenkomsten en verschillen tussen de projecten

Zowel LEGrO als Drenthe Samen Gezond werken met een netwerkstructuur waarin inwoners actief deelnemen. Beide sluiten aan bij landelijke ontwikkelingen zoals het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Ook stimuleren beide projecten samen leren via bijeenkomsten waarin organisaties en inwoners elkaar ontmoeten, kennis delen en resultaten zichtbaar maken.

Het verschil zit vooral in schaal en focus. Drenthe Samen Gezond borgt inwonersbetrokkenheid op regionaal niveau en richt zich op het versterken van bestaande samenwerkingslagen. LEGrO legt meer nadruk op lokaal leren en het ontwikkelen van nieuwe verbindingen die zij vervolgens borgt binnen de bestaande samenwerkingsstructuur Gezond Groningen. In beide gevallen geldt:

alle stapjes tellen – van kleine successen in de praktijk tot structurele veranderingen in de manier van samenwerken.

Borging en wat nog nodig is

Duurzame borging vraagt continuïteit en eigenaarschap. Een coördinator of kartrekker is daarbij onmisbaar om partners te verbinden, kennis te delen en het netwerk te voeden. De koppeling aan het IZA helpt, omdat het bestuurlijke aandacht en financiering waarborgt.

Bestuurlijke betrokkenheid blijft echter cruciaal. Wethouders moeten niet alleen de urgentie zien, maar ook voelen en prioriteit geven aan preventie en samenwerking. Met het oog op de komende verkiezingen is het belangrijk om ambtenaren actief te betrekken, zodat nieuwe bestuurders goed kunnen aansluiten. Een centrale vindplek voor kennis en resultaten helpt bovendien om ervaringen vast te houden en verder te verspreiden.

Advies aan andere gemeenten

Investeer in netwerksamenwerking – en neem er de tijd voor. Maak duidelijke afspraken, benut sleutelfiguren die partijen kunnen verbinden of kunnen inzetten op kennisdeling in de praktijk, en accepteer dat je nooit direct iedereen aan tafel hebt. Begin gewoon, en neem nieuwe partners zorgvuldig mee zodra ze aansluiten. Zorg ook voor een gedeeld leerproces: samen reflecteren versterkt het vertrouwen en maakt de samenwerking duurzamer.

De werkwijze van LEGrO en Drenthe Samen Gezond is goed overdraagbaar. Het organiseren van leerbijeenkomsten, het werken met een vaste coördinator en het zichtbaar maken van kleine resultaten zijn eenvoudig te implementeren. Ook het betrekken van inwoners op een manier die past bij hun leefwereld – niet alleen als doelgroep, maar als partner – is een aanpak die snel effect heeft.

De komende jaren zien we zowel uitdagingen als kansen rond infrastructuur en governance.

Uitdagingen:

- Veel initiatieven blijven projectmatig door het ontbreken van structurele financiering.
- De afstemming tussen talloze partners blijft tijdsintensief.
- We zeggen dat gezondheid belangrijk is, maar ons handelen blijft vaak gericht op curatie in plaats van preventie.
- (Landelijke) wetgeving biedt nu onvoldoende ruimte voor gemeentelijke beleidsaanpassingen, bijvoorbeeld rond voedselbeleid; landelijke kaders zijn daarom nodig.

Kansen:

- Landelijke initiatieven zoals AZWA versterken de regionale focus op gezondheid.
- Gemeenten omarmen steeds vaker inwonersinitiatieven.
- Er is meer aandacht voor het versterken van de sociale basis, zelfredzaamheid en samenredzaamheid.

Deze ontwikkelingen bieden een kans om samenwerking structureel te verankeren in beleid en organisatie.

De rol van landelijke organisaties

Landelijke partijen kunnen gemeenten helpen door kennis, middelen en continuïteit te bieden. De GGD ondersteunt al waardevol met expertise en data. Van VWS vragen we vooral structurele financiering: duurzame verandering vraagt tijd en stabiliteit. Daarnaast is het belangrijk dat landelijke organisaties de verbinding met regionale netwerken behouden en blijven investeren in preventie, ook financieel. Door ruimte te geven aan lokaal maatwerk kan de kracht van de regio optimaal worden benut.

Tot slot

Infrastructuur en governance zijn het onzichtbare fundament onder een gezonde samenleving. Door te investeren in samenwerking, vertrouwen en continuïteit kunnen we gezondheid duurzaam bevorderen in plaats van enkel te repareren. LEGrO en Drenthe Samen Gezond laten zien dat dit werkt – stap voor stap, met elkaar, en met de inwoner centraal in het netwerk.